Dillums

Setmanari digital de les comarques de Tarragona. Periodisme de proximitat.

dillums.cat

D’aquí | Els Dames i Vells de 1968, segons Jaume Vidal Alcover

By **Enric Garcia Jardí** • 14/09/2026 • Updated 25/10/2026 • 6 min read

Enric Garcia Jardí

Gabriel Xammar els ha convidat a sopar. El Mas dels Casaments, construït el 1902 a la Selva del Camp, s’ha convertit en un cau de reunions clandestines. S’hi respira un ambient intel·lectual que els allibera, a estones, de la censura i la persecució franquistes. Els guàrdia civils del poble són conscients de les activitats que s’hi desenvolupen, però han après a fer de tant en tant la vista grossa. Xammar està compromès, a títol individual, amb

el Front Nacional de Catalunya. El seu germà, Josep Maria, havia estat dirigent d'Estat Català; ha mort fa uns mesos, a Mèxic. Ell, des del denominat *exili interior*, fa mans i mànigues per contribuir a la causa del catalanisme cultural i polític. La vetllada que és a punt de celebrar-se prendrà més aviat un aire festiu, aprofitant que és la Revetlla de Sant Joan: 23 de juny de 1968. Avui, més que debats i planificació d'accions, toca gatzara. Jaume Vidal Alcover hi assisteix encuriosit. L'acompanya Maria Aurèlia Capmany. Han vingut expressament des de Barcelona. Aviat s'establiran, junts, a Tarragona. Primer, al carrer de Pin i Soler i, després, al carrer de les Coques, als peus de la Catedral. Però ells, tot això, encara no ho saben.

Jaume Vidal Alcover va assistir, l'any 1968, a una recreació domèstica del Ball de Dames i Vells de Tarragona, i en va escriure una crònica

El vespre comença amb un menú que fa patxoca: caragols i conill amb allioli, vi del Sindicat de la Selva, fruita «fresca i perfumada» i avellanes que fan olor d'avellanes. Ho podem dir en paraules exactes de Vidal Alcover perquè del que passi al Mas dels Casaments, no gaire lluny dels camps de vinyes, n'escriurà una crònica per al setmanari *Tele/Estel*. Fa tan sols un any que ha guanyat el premi Carles Riba de poesia amb *Terra negra*, i els articles periodístics —encara que a preu mòdic, com és costum en aquest maltractat ofici— suposem que són una manera d'acabar de guanyar-se les garrofes. Vidal Alcover agraeix l'hospitalitat de Xammar, que obeeix, segons ell, a «un afer de cultura». De cultura popular, en concret.

L'escriptor manacorí és conscient que la «tradició dramàtica popular» del país és «abundant, variada, complexa». No fa gaire va assistir a «l'espectacle barroc i un xic bàrbar de la Patum berguedana» i ara se li ofereix, entre homes disfressats amb barretines, faixes, armilles i masclets postissos, però també amb vanos, faldilles, perruques i tocats, una mostra de la sàtira que s'escenificava a les places del Camp de Tarragona. No li ve de nou: sap que «temps enrera —i no tan enrera, ja que això va durar fins devers l'any 50—, el jovent de Tarragona, les diades dels patrons de la ciutat, Santa Tecla i Sant Magí, es disfressaven i corrien de cafè en cafè i de casa en casa fent unes representacions de teatre popular que acabaven en ball». La més antiga de totes és la del Ball de Dames i Vells,

documentada al segle XVI. És la que tot just presenciarà en aquesta recreació domèstica.

Les faccions del personatge del Rector li són especialment familiars: es tracta de l'escriptor Josep Anton Baixeras, que llueix un bigoti fi, inconfusible. Com a home de lletres, Baixeras s'ha compost el seu discurs en vers expressament per a la funció. La majoria de balladors, en canvi, segueixen la transcripció del Ball de Dames i Vells de Josep Vives Vernet, de l'any 1956. La colla que va actuar al Mas dels Casaments el va copiar i mecanografiar, i es pot consultar al fons Enric Baixeras de la Biblioteca-Hemeroteca Municipal de Tarragona.

A escena, cinc dames i cinc vells, acompanyats de tambor, violí i flabiol. La funció consta de nou «entremesos» o «sketchos», paraula de moda en aquell moment, segons Vidal Alcover. S'hi invoca la Mare de Déu del Remei i també s'hi diu allò de «Toca, Peron». A la crònica de *Tele/Estel*, l'autor es mossega la llengua i confessa que no gosa transcriure les

paraules del senyor Batlle, que replica un dels vells amb grolleria. Diu que no vol ferir la sensibilitat del lector, que no està avesat «a tanta cruesa per escrit». Li ha fet gràcia que una de les dames s'acubi, i anota que el català que fan anar «no és precisament fabrià ni cal que ho sigui». Entre els parlaments que Vidal Alcover recull, hi ha aquestes dues estrofes:

Beneïda Santa Tecla,
jo us reclamo de tot cor
que feu que el Senyor ens descasi
i ens tregui de mala sort.

Totes les nostres renyines
(malaguanyades metzines
els cremessin els budells!)
jo us diré de què pervenen:
és que ens veuen massa vells.

El poeta que fa de cronista, i que anys a venir esdevindrà un tarragoní d'adopció il·lustre, situa tots aquests «entremesos, llur exemple i llur mentalitat, dins la més clara i elemental tradició europea», i els compara amb «els *fabliaux* francesos, la poesia dels goliards», la comèdia clàssica i els contes de Boccaccio.

Façana del Mas dels Casaments, també anomenat Mas de Xammar. Fotografia de l’Inventari del Patrimoni

En el pròleg del llibre *El Mas dels Casaments*. *Tres peces curtes* (La Gent del Llamp, 1994), Josep Anton Baixeras hi fa constar que aquella nit «apelfada i tèbia», rodejats d'amics «vells i nous», «saltava als ulls» la relació especial entre Vidal Alcover i Capmany, que semblaven de «viatge de nuvis». De muntatges privats del ball de Dames i Vells, abans de la seva recuperació històrica l'any 1981 a càrrec de l'entitat Colla Sardanista Joventut Tarragonina, se n'han documentat d'altres, com el celebrat el 28 de desembre de 1963 a la casa de Manel Crehuet, a Torredembarra.

Hi va haver un temps, doncs, que les ganes de veure ressorgir el Ball de Dames i Vells de Tarragona es van reflectir a les cases de la gent. Escriu Josep Lluís Savall que una de les últimes vegades que va conversar amb Jaume Vidal Alcover, mort el 2 de gener de 1991, el manacorí li va dir: «Potser l'única missió important que tenim en aquest món és la de transmetre la cultura».

(Les fotografies estan extretes de l’article de *Tele/Estel* de Vidal Alcover, corresponent a l’estiu de 1968. Per desgràcia no hi apareixen signades).

Enric Garcia Jardí (1992) és periodista. Ha escrit les biografies *El maqui que encara lluita* (Ara Llibres, 2025) i *Senyor Boada* (Ganzell, 2022). Ha estat guionista del pòdcast *En defensa de Companys* (Premis Sonor, 2026), emès a 3Cat. Entre els anys 2022 i 2024 va treballar per a la Fundació Raimon i Annalisa.

© Fotografia de l'autor: Marc Bosch.

Source: https://dillums.cat/2026/09/14/els-dames-i-vells-de-1968-segons-jaume-vidal-alcover/
© Dillums · Generated on 14/11/2026